

„Ha én főnök lennék, bizonyos szint fölött nem süllyednék bizonyos szint alá.”

Esterházy Péter: Termelési-regény

Fejlődépszichológia-5

Anya - magzat kapcsolat. A magzati fejlődés. A szülés.

Dr. József István

A gyermekvállalás

A születendő gyermek szempontjából nem közömbös, hogyan készültek a szülei a fogadására.

Fejlett gazdaságú országok – általában tervezett, tudatos tevékenység.

A szülők (**elsősorban az anya**) életkora, motiváltsága befolyásolja a terhesség lefolyását és a későbbi kapcsolatot.

Magzat állapotát befolyásoló tényezők:

- Anya előélete (bizonyos betegségek, vegyi anyagok, gyógyszerek, alkohol-, drogabúzus)
- Korábbi terhességek, nőgyógyászati beavatkozások száma
- Szülések között eltelt idő – hormonháztartás nem áll helyre – esetleges alacsonyabb IQ

Meddőség, béranyaság, klónozás

A párok 16-20%-a küzd valamilyen fogamzási problémával.

Ha semmit nem tesznek a fogamzás megakadályozására, akkor is csak a nők egyharmada fogan meg az első hónap során.

A nők fele spontán teherbe esik a rendszeres nemi élet első három hónapjában, háromnegyedük az első hat hónapban.

Kóros, ha a rendszeres (?) nemi élet mellett két év alatt sem esik teherbe.

A probléma lehetséges okai

- Károsodott ivarsejtek (nő és férfi) – könnyen orvosolható
- Gyulladás, egyéb rendellenesség – „lombik-bébi” módszer (1978 óta)
- Anya életkora (30-as évek végétől erősen csökken)
- Erős dohányzás
- Tartós stressz

Termékeny korban túljutott nők – beültetés

BÉRANYASÁG – súlyos jogi és érzelmi problémákat teremthet

KLÓNOZÁS

Anya – magzat kapcsolatanalízis

Magyar találmány – egyszerű **szélhámosság**, és sokba kerül.

Káros: mivel szinte minden anya spontán beszél a magzatához, simogatja a hasát, és nem kell erre sem figyelmeztetni, sem meghatározni, hogy mikor, mit csináljon (szorongás, bűntudat)

Semmilyen tudományos tény vagy sejtés nem támasztja alá, hogy a magzat „tudja”, hogy az anya, vagy az apa beszél hozzá, érzi, ha simogatják.

Azt tudjuk, hogy érzékszervei képesek a működésre az anyaméhben (a magzat valóban hall), de nem képes megismerni .az anya hangját – **agykéreg éretlen**

A magzati fejlődés

Az emberi magzat és a gyermek fejlődésében domináló szabályok

1. Kefalokaudális (fej-hát) elv

A fejlődés a **fejtől indulva** halad a perifériák felé...

Hosszú időn át aránytalanul nagy a fej, szándékos mozgás képessége először az arcizmokban jelenik meg, később a törzsizomzatban, végül a végtagokban.

2. Proximodisztális (közel-távol) elv

a fejlődés a test **tengelyéhez közelebbi** tájakra terjed ki, és fokozatosan halad a távolabbi testrészek felé...

A méhen belüli fejlődés

időtartama 9 hónap (40 hét, 280 nap/átlag 266 nap).

Ez alatt az idő alatt fejlődnek ki az ember azon szervei, szervrendszerei és szabályozási folyamatai, amelyek **feltétlenül szükségesek** ahhoz, hogy a gyermek a születés után képes legyen környezetével önálló kapcsolat kialakítására.

Ez a periódus három kisebb szakaszra osztható:

csíraszakasz (8-10 nap)

embrionális szakasz (8. hét végéig)

magzati vagy főtális szakasz

A **csíra szakasz** a fogamzással kezdődik és a megtermékenyített petesejt petevezetékben történő vándorlásának idejét öleli át.

A petesejt a 2 hatványai szerint osztódik (2, 4, 16, stb. számú sejtté), és gömb alakú, ún. **hólyagcsírává** alakul, mely a szakasz végére beágyazódik, vagyis megtapad a méh falán. Ha a petesejt túl gyorsan, vagy túl lassan halad végig a petevezetékben, illetve bármilyen ártalom éri, a terhesség megszakad.

Az **embrionális szakasz** a sikeres beágyazódást követően a 2-8. hét.

Dollo törvény - a filogenezis rövidített változata figyelhető meg.

A méhen belüli fejlődés szempontjából ez a legkritikusabb időszak!

A szervezet ekkor a legsebezhetőbb, hiszen ebben az időszakban alakulnak ki a test alapvető szervei (agy, szív, tüdő, szem, fül, szápadlás, emésztőszervek) és a testrészek.

Amennyiben ebben a fázisban a fejlődő embriót külső ártalmak érik, súlyos szervi rendellenességek alakulhatnak ki.

A **magzati szakasz** (3-9 hónap) végére a magzat növekedése és a szervrendszerek fejlődése általában eléri azt a szintet, hogy az újszülött **az anya testén kívül is életképes**.

A szakasz időtartama a terhesség nyolcadik-kilencedik hetétől a születésig tart, átlagosan 30 héten keresztül.

3. héttől megkezdődik a szív és az agyvelő kialakulása és az idegrendszer fejlődése.

5 hetes korban már van keze, lába, arca

6. héten látható a gerincoszlop és csontváz

2 hónaposan már 4 cm hosszú, **minden szerve kialakul**, az izmok mozognak, az agy működni kezd, és megfigyelhetők az **első reflexes mozgások**. A fejlődő élőlény ebben az életkorban a **legsérülékenyebb**, a környezeti ártalmak – gyógyszerek, vegyszerek, mechanikai sérülések és egyes fertőző betegségek – akár maradandó károsodást is okozhatnak.

3-4. hónapban megindul a mozgás, amit már az anya is érez

6. hónaptól megjelennek a pszichikum kialakulásának feltételei, **elemi látási és hallási reakciókra** képes. Kinyitja a szemét, ingerekre erőteljes reakciókkal válaszol (sötétre, világosságra, ritmusváltásokra, rezgésekre, hangokra, hő- és nyomásváltozásokra mechanikusan reagál).

Több kutatás szerint a méhen belül hallgatott zene vagy vers a születés után is megnyugtató hatású, azaz „emlékszik” rá, ami nagyon érdekes, ha figyelembe vesszük, hogy az anyaméhen belül igen nagy az alapzaj, az anya belső szerveinek működése miatt.

7. hónapra gyakorlatilag **életképesé** válik.

8. hónapban már álmodik. Az utolsó hónap a születésre való felkészülés jegyében zajlik.

A prenatalis szakaszt a születés zárja le, ami nagyon megterhelő mind az anya, mind a gyermek szervezetére.

Teratogének - magzatot károsító hatások veszélyeztetik a megszületendő gyermek életképességét, későbbi egészségét.

Ide tartoznak bizonyos gyógyszerek, környezeti hatások, betegségek, a drog- és alkoholfogyasztás, a dohányzás.

A teratogének okozta sérülés mértéke függ attól az időszaktól, amikor a terhelő hatás bekövetkezik, illetve a teratogén hatásidejétől és koncentrációjától.

A környezeti hatások közül kiemelkedő – a túl magas stressz

Stresszhormonok

- **emelik szívfrekvenciáját** - ami a magzatot, születés után pedig az újszülöttet nyugtalanná teszi
- átjutva a méhlepényen **közvetlenül a gyermekekre is hatnak**

Ilyen esetben nő a szülési komplikációk, és a vetélések száma, illetve nagy számban születnek **ingerlékeny** vagy **hiperaktív** gyermekek.

A születés szakaszai

- I. a **fájások kezdetétől a tágulás befejezéséig** tart - időtartama általában 8-16 óra (ez a további szülésekkor csökkenhet), de egyes szélsőséges esetekben akár napokig is eltarthat.

- II. **kitolási időszak**, amikor az újszülött áthalad a szülőcsatornán. Ez a születésben a legnehezebb időszak, időtartama kb. egy óra.

- III. **méhlepény távozása**

A szülés élménye az abban résztvevők - anya és újszülött - számára egyaránt **rendkívül megterhelő** – a gyermekben **infarktushoz hasonló stressz állapot** játszódik le.

Lélektani iskolák az újszülöttről

Bécsi Iskola és Londoni Iskola, S. Freud és A. Freud

Az újszülött **kiszolgáltatott, magatehetetlen lény, élőködik környezetén,** burokban él, és **ellenszolgáltatás nélkül** elveszi a környezetétől, amire szüksége van. A megszületett gyermek tehetetlen, észlelésében differenciátlan és környezetének kiszolgáltatott **passzív lény.**

Budapesti Iskola – Hermann Imre

az újszülött születése pillanatától fogva **társadalmi lény,** nem csak elvesz, hanem **bizonyos fokig képes adni** is, születésétől kezdve **aktív,** érzelmeiben differenciált és **képes a környezetét befolyásolni.**

Köszönöm a megtisztelő figyelmet!

www.jozsefistvan.hu

Dr. József István PhD okl. szakpszichológus